LACİVERT KLASİKLER

O. HENRY

BİR NOEL HEDİYESİ

KAKTUSUN
TELEGRAM

Çeviri: PÜREN ÖZGÖREN

can

O. HENRY, 1862'de North Carolina'da doğdu. Bir süre okula devam ettikten sonra çeşitli işlerde çalıştı. Bir bankada çalıştı. Aynı dönemde ilk öykü denemeleri yaptı, *Rolling Stone* adlı haftalık bir mizah dergisi çıkardı, dergi kapanınca karikatüristlik yaptı. 1896'da banka tarafından zimmete para geçirmekle suçlanınca Honduras'a kaçtı; ancak karısının hasta olduğunu öğrenince dönerek hapse girdi. Hapishane revirinde çalışırken kızına maddi destek sağlamak amacıyla O. Henry adıyla öyküler yazdı. Hapisten çıktığında ünlü bir yazar olmuştu.

Kapak resmi: Pierre Auguste Renoir

can

canyayinlari.com | canyayinlari

Öykü

ISBN 978-975-07-4827-1

9 789750 748271

O. HENRY

BİR NOEL HEDİYESİ

Lacivert Klasikler

Bu kitap Can Sanat Yayınları A.Ş. tarafından Amazon Türkiye için üretilmiştir.

Bir Noel Hediyesi, O. Henry
İngilizce aslından çeviren: Püren Özgören
© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2020, İstanbul

Dizi editörü: Ayça Sezen
Editör: Seçkin Selvi
Düzelti: Korkut Tankuter
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak uygulama: Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.
Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul
Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4827-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Kat: 8
34398, Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

O. HENRY

BİR NOEL HEDİYESİ

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Püren Özgören

can

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

İçindekiler

Bir Noel Hediyesi 9

Dünya Vatandaşı 16

Polis ve İlahi 24

Ikey Schoenstein'ın Aşk Süzgeci 33

Hırs Tanrısı ile Aşk Meleği 39

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

BİR NOEL HEDİYESİ

Bir dolar seksen yedi sent. Hepsi bu kadardı. Üstelik altmış cent'i de, birer penny'den oluşuyordu. Bozukluklar birer ikişer biriktirilmişti; bakkalla, manavla, kasapla kıran kırana çekişerek, kızarıp bozararak, o gizli suçlamadan, böylesine sıkı bir pazarlığın ancak pintiliğe işaret ettiği suçlamasından yanaklarına kan hücum ederek. Della parayı üç kez saydı. Bir dolar seksen yedi cent. Ve yarın, Noel'di.

Yapabileceği hiçbir şey kalmamıştı; küçük, eski püskü kanepeye çöküp höyküre höyküre ağlamaktan başka. Della da öyle yaptı. Bu da hayatın hıçkırıklardan, burun çekmelerden ve gülümsemelerden ibaret olduğu, ilk sırada da burun çekmelerin geldiği yolundaki savı kanıtlıyor.

Evin hanımı yavaş yavaş birinci aşamadan ikinciye geçerken eve bir göz atalım. Kirası haftada sekiz dolar olan, mobilyalı bir daire. Sözcükler tarife yetersiz kalır diyemesek de, "yetersiz" sözcüğünü kesinlikle hak ediyor.

Aşağıdaki antrede, tek bir mektubun bile girmediği bir mektup kutusuyla hiçbir faninin çaldırmayı başaramadığı bir kapı zili vardı. Bir de zile iliştirilmiş olan, üzerinde "Mr. James Dillingham Young" yazan bir kart.

"Dillingham", çoktan geçmişte kalan, sahibinin haftada otuz dolar kazandığı varsıllık dönemine özgü bir hop-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

palıktı. Şimdi, gelirin yirmi dolara düşmesinden bu yana, "Dillingham"daki harfler de silikleşmiş gibiydi; küçülmeyi, alçakgönüllü ve gösterişsiz bir D'ye inmeyi ciddi ciddi düşünüyorlardı sanki. Ama Mr. James Dillingham Young eve gelip de üst kattaki dairesine girdiği an, daha önce Della diye tanıttığım Mrs. James Dillingham Young tarafından, "Jim!" çığlığıyla karşılanır, hararetle kucaklanır. Buysa gerçekten harika.

Della ağlama faslını bitirdi ve yanaklarını pudraladı. Pencereye gidip gri avludaki gri parmaklıkta yürüyen gri kediye baktı donuk gözlerle. Yarın Noel'di ve Jim'e hediye almak için yalnızca bir dolar seksen yedi cent'i vardı. Aylardır, kuruş kuruş biriktirebildiği para işte bu kadardı. Haftada yirmi dolarla ancak bu kadar olur. Evdeki hesap çarşıya uymamıştı. Hiçbir zaman da uymaz. Jim'e armağan almak için, altı üstü bir dolar seksen yedi cent. Sevgili Jim'ine. Saatlerce, ona hoş bir armağan alma hayalleri kurarken nasıl da mutlu olmuştu. Seçkin, nadide, değerli bir şey – Jim'e ait olma onurunu taşıyabilecek bir şey.

Odadaki pencerelerin arasındaki duvarda bir ayna vardı. Sekiz dolarlık dairelerde bu duvar aynalarından görmüş olmalısınız. Bu ince, uzun dilimlerde ancak çok zayıf ve çevik biri, yansısını hızlı sekanslar halinde gözlemleyip dış görünüşü hakkında gerçeğe yakın bir fikir edinebilir. Della zayıf olduğu için bu konuda ustalaşmıştı.

Ansızın pencereye arkasını döndü, aynanın karşısına geçti. Gözleri ışıl ışıl parlıyordu, ama yirmi saniye içinde yüzünde renk namına bir şey kalmamıştı. Çabucak saçlarını çözdü, olanca gürlüğüyle salıverdi.

Şimdi, Young çiftinin sahip olmakla fena halde gururlandığı iki şey vardı. Biri, Jim'in büyükbabasından babasına, ondan da Jim'e kalan altın saatti. Diğeri de Della'nın saçları. Seba Melikesi, apartman boşluğunun

BELONGS TO KAKTUS TEAM

karşısındaki dairede yaşıyor olsaydı, Della sırf saçlarını kurutmak için camdan sarkıtarak majestelerinin bütün mücevherlerini, armağanlarını gölgede bırakabilirdi. Aynı şekilde, Kral Süleyman apartman görevlisi olsaydı da olanca hazinesini bodrum katına yığsaydı, Jim'in tam önünden geçerken cebindeki altın saati çıkarması, adamın kıskançlıktan sakalını yolmasına yeterdi.

İşte, Della'nın güzelim saçları şimdi vücuduna dökülüyor, kahverengi bir çağlayan gibi dalgalanıyor, ışıldıyordu. Dizlerinin altına kadar inen saçlar, neredeyse bir giysi gibi sarmaktaydı bedenini. Sonra, saçlarını asabice, aceleyle toplamaya koyuldu. Bir ara, bir anlığına durakladı, hareketsiz kaldı ve yıpranmış, kırmızı halıya bir-iki damla gözyaşı serpti.

Hemen sırtına eski, kahverengi ceketini geçirdi; başına da eprimiş, kahverengi şapkasını. Eteklerini dalgalandırarak, gözleri hâlâ çakmak çakmak, kapıdan fırladı, merdiveni inip sokağa çıktı.

Bir tabelanın önüne gelince, durdu: "Madam Sofronie. Her Çeşit Saç Malzemesi". Üst kata koşarcasına çıktı, durup soluklandı; nefes nefeseydi. İriyarı, akça pakça, soğuk madamın hiç de "safran"a benzer bir hali yoktu.

"Saçlarımı satın alır mısınız?" diye sordu Della.

"Saç alıyorum, evet," dedi madam. "Şapkanı çıkar da bir görelim."

Kahverengi şelale dökülüverdi.

"Yirmi dolar," dedi madam, gür yığını deneyimli elleriyle kaldırırken.

"Tamam, hemen verin," dedi Della.

Ah, bundan sonraki iki saati kanatlanmışçasına geçirdi. Bayat benzetmeyi hoş görün. Jim'in hediyesi için dükkânların altını üstüne getirdi.

Sonunda, onu buldu. Hiç kuşku yok ki sadece, bir tek Jim için yapılmıştı. Diğer dükkânlarda buna benzer

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

hiçbir şey görememişti; üstelik köşe bucak aramış olmasına karşın. Tasarımı yalın ve sade, platin bir saat kösteği; değerini cafcaflı süslemelerle değil, özüyle, salt varlığıyla ortaya koyan bir parça – bütün iyi şeyler gibi. Tam da "saat"e layık değerde. Della onu görür görmez, "Jim'in olmalı," dedi. Tıpkı Jim gibiydi. Sessiz ve değerli. Her ikisine de uyuyordu bu tanım. Zincir için yirmi bir dolarını aldılar; Della elinde kalan seksen yedi cent'le, yine uçarcasına, evin yolunu tuttu. Saatinde bu köstek varken, Jim bulunduğu her ortamda, zamanı sıkça, gönlünce merak edebilirdi. Böylesine muhteşem bir saate sahip olduğu halde, zincir yerine kullandığı eski, deri kayış yüzünden, hep gizlice bakardı ona.

Della eve vardığında az da olsa durulmuş, mutluluk sarhoşluğu yerini sağduyuya bırakmıştı. Saç kıvırma maşasını çıkardı, havagazını yaktı, aşkın ve vericiliğin yol açtığı tahribatı gidermeye koyuldu. Buysa neresinden bakılsa muazzam bir iştir, dostlarım – devasa bir iş.

Kırk dakika sonra kafası, onu harika bir biçimde, okulu kırmış bir oğlan çocuğuna benzeten minik, sık buklelerle dolmuştu. Aynadaki aksini uzun uzun, dikkatle, eleştirel gözlerle süzdü.

"Jim beni görür görmez öldürmezse," dedi kendi kendine, "Coney Island'lı koro kızlarına benzediğimi söyleyecektir. İyi ama ne yapabilirdim ki – ah, bir dolar seksen yedi cent'le ne yapabilirdim?"

Saat yedide kahve hazır, kızartma tavası da ocağın üzerinde güzelce ısınmış, pirzolaları beklemekteydi.

Jim asla geç kalmazdı. Della, kösteği avuçlarının arasına aldı, masanın, erkeğin gireceği kapıya yakın köşesine oturdu. Sonra, alt kattan gelen ayak seslerini duydu, bembeyaz kesildi. En sıradan, en gündelik şeyler için bile birkaç dua mırıldanmak gibi bir alışkanlığı vardı; hemen fısıldadı: "Lütfen Tanrım, beni hâlâ güzel bulmasını sağla."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Kapı açıldı, Jim içeri girdi, kapıyı kapadı. Zayıf ve çok ciddi görünüyordu. Zavallıcık henüz yirmi ikisindeydi – ve bir ailenin yükünü omuzlamıştı bile! Yeni bir paltoya ihtiyacı vardı, eldiveni de yoktu.

Jim içeri girdi ve bıldırcın kokusu almış av köpeği gibi kalakaldı. Gözleri Della'ya çivilenmişti; bu gözlerde Della'nın çözemediği ama onu fena halde ürküten bir anlam vardı. Öfke değildi bu; ne şaşkınlık, ne kınama, ne dehşet, ne de kendini hazırladığı diğer duygulanımlardan herhangi biri. Erkek yüzündeki o tuhaf ifadeyle, gözünü dikmiş öylece bakıyordu ona.

Della iskemlesinden fırladı, onun yanına gitti.

"Jim, sevgilim," dedi ağlamaklı, "böyle bakma bana! Saçımı kestirip sattım çünkü sana bir armağan vermeden bu Noel'i atlatamazdım. Yeniden uzar nasılsa – sence bir mahzuru yok değil mi? Mecburdum. Bilirsin, saçlarım çok çabuk uzar. Haydi Jim, 'Mutlu Noeller!' de bana; haydi, neşemizi kaçırmayalım. Sana ne kadar güzel – ne harika bir hediye aldığımı tahmin edemezsin."

"Saçını mı kestin?" dedi Jim güçlükle; zihnen harcadığı yoğun çabaya karşın bu bariz gerçeği hâlâ bir türlü kavrayamaz gibi.

"Kestirip sattım," dedi Della. "Beni böyle de beğenmiyor musun yani? Saçım olmasa da, ben yine aynı ben değil miyim?"

Jim bakışlarını merakla odada gezdirdi.

"Saçının gittiğini söylüyorsun yani?" dedi, neredeyse budalaca bir edayla.

"Aranmana gerek yok," dedi Della. "Dedim ya, sattım – sattım gitti. Yarın Noel, canım. Kalbimi kırma çünkü senin için yaptım. Belki kafamdaki saç telleri sayılabilir," dedi ansızın ciddileşen bir tatlılıkla, "ama sana olan aşkımı asla hiç kimseler ölçemez. Pirzolaları ocağa koyayım mı Jim?"

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Jim girdiği uyuşukluktan yine de çabuk çıktı sayılır. Gidip Della'sına sımsıkı sarıldı. Haydi biz de, bir başka köşedeki gayet önemsiz bir nesneyi on saniye kadar dikkatle inceleyelim. Haftada sekiz dolar ya da yılda bir milyon – ne farkı var ki? Bir matematikçi ya da bir dâhi, buna yanlış yanıt verecektir. Müneccim Krallar paha biçilmez armağanlar getirmişti ama bu, onların arasında yoktu. Sabırlı olun, bu karanlık iddia daha sonra aydınlatılacak.

Jim paltosunun cebinden bir paket çıkardı, masanın üzerine fırlattı.

"Beni sakın yanlış anlama Dell," dedi. "Hiçbir saç modeli ya da kesimi ya da şampuanı, sevgilime duyduğum aşkı etkileyemez. Ama şu paketi açınca, az önce neden o kadar afalladığımı anlayacaksın."

Beyaz, hünerli parmaklar bir çırpıda ipi çözdü, kâğıdı yırttı. Sonra, delicesine bir sevinç çığlığı duyuldu ama hemen arkasından, hızlı, kadınsı bir dönüşümle yerini isterik gözyaşlarına, evin erkeğini tüm avutma gücünü seferber etmeye zorlayan bir feryat figana bıraktı.

Çünkü paketten tarak takımı çıkmıştı – Della'nın Broadway'deki bir vitrinde gördüğü ve uzun zamandır, tapınırcasına seyrettiği, iki yana ve arkaya takılan tarak takımı. Gerçek bağadan yapılma, kenarları taşlı, olağanüstü güzellikte taraklar – tam da yok olup giden, güzelim saçların renginde. Çok pahalı olduklarını biliyor, en küçük bir sahip olma umudu taşımayan yüreği yine de onları istiyor, şiddetle arzuluyordu. Ve şimdi, taraklar onundu! Ama çoktandır hayal edilen bu güzelim takıların süsleyeceği bukleler ortada yoktu.

Yine de onları göğsüne bastırdı; epeyce sonra, loş gözlerini kaldırıp gülümsemeyi başardı: "Benim saçlarım çok çabuk uzar, Jim!"

Sonra, dağlanmış küçük bir kedi gibi fırladı: "Dur, dur!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Jim, güzelim armağanını henüz görmemişti. Della avucunu açtı, zinciri hevesle uzattı. Donuk, değerli maden, onun parlak, ateşli ruh halinin yansısıyla parlıyordu sanki.

"Ne kadar göz alıcı, öyle değil mi Jim? Onu bulduncaya kadar bütün kentin altını üstüne getirdim. Artık günde yüz kere saate bakmak zorundasın. Ver saatini bana. Ucunda nasıl durduğunu görmek istiyorum."

Jim onun dediğini yapmak yerine, kendini kanepeye bıraktı, ellerini ensesinde kavuşturdu ve gülümsedi.

"Della," dedi, "haydi Noel hediyelerimizi kaldıralım, bir süre saklayalım. O kadar güzeller ki, hemen kullanmaya başlayıp eskitmeyeceğimize seviniyorum. Sana tarakları alabilmek için saatimi sattım. Eh, pirzolaları ateşe koyma vaktidir."

Müneccim Krallar, bildiğiniz gibi, ahırdaki bebek İsa'ya armağanlar getiren, soylu hacılardı – müthiş akıllı, üç adam. Noel'de armağan verme sanatının mucidi onlardır. Son derece bilge kişiler olduklarından, armağanları da hiç kuşku yok ki akıllıca seçilmiş şeylerdi; dahası, aynısından bir tane daha gelebilir diyerek, yanına değiştirme kartı da iliştirilmişti muhtemelen. Bense burada size, küçük bir apartman dairesindeki iki akılsız gencin birbirleri uğruna, ellerindeki en değerli hazineleri nasıl akılsızca gözden çıkardıklarının durgun öyküsünü anlatmaya çalıştım, dilim döndüğünce. Ama günümüz bilgelerine son söz olarak şunu söylemek isterim ki, verilen bütün hediyeler arasında, bu ikisi en akıllıca olanıydı. Armağan veren ve alanların en zekileri, bu ikisi gibilerdir. Dünyanın her yerinde, en büyük bilgeler onlardır. Onlar, müneccimdir.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

DÜNYA VATANDAŞI

Gece yarısı, kafe tıka basa dolmuştu. Oturduğum küçük masa, şans eseri, gelenlerin gözünden kaçmıştı; iki boş iskemlesi kollarını, akın akın içeri dolan müdavimlere doğru uzatmıştı, yağcı bir konukseverlikle.

Sonra bir dünya vatandaşı gelip bu iskemlelerden birine oturdu; buna sevinmiştim çünkü Âdem'den bu yana dünyaya tek bir gerçek dünya vatandaşının gelmediğine dair bir kuramım var. Onlardan söz edildiğini duyarız, bir sürü bavulda bir sürü yabancı etiket görürüz ama karşımızda dünya vatandaşları değil, birer gezgin buluruz.

Sahneyi gözünüzün önüne getirmenizi rica edeceğim – mermer tablalı masalar, duvarların dibine dizilmiş, deri döşemeli iskemleler; neşeli müşteriler, yarı resmî gece giysilerine bürünmüş hanımlar, seçkin, göze çarpan bir koro halinde zevkten, ekonomiden, zenginlik ya da sanattan söz eden insanlar; hamarat ve bahşişsever *garçon*'lar[1]; bestecilerden yağmaladıklarını herkese ustaca bölüştüren müzik; bir gevezelik ve kahkaha *mélange*'ı[2] – bir de, tabii arzu ederseniz, koni biçimindeki genişçe ağ-

1. (Fr.) Genç erkek. (Y.N.)
2. (Fr.) Karışım. (Ç.N.)

zı, dalından hırsız bir alakarganın gagasına doğru uzanan olgun bir kirazmışçasına, dudaklarınıza doğru eğilen, uzun bardaklardaki Würzburger. Mauch Chunk'tan bir heykeltıraş bana bunun yüzde yüz Parisli bir sahne olduğunu söylemişti.

Benim dünya vatandaşının adı E. Rushmore Coglan'dı ve adı gelecek yazdan başlayarak Coney Island'da epeyce duyulacaktı: Dediğine göre, orada yeni bir "atraksiyon", krallara layık bir eğlence hazırlamaktaydı. Sonra sohbeti enlemler ve boylamlar halinde açılmaya başladı. Koca, yuvarlak dünyayı, deyim yerindeyse, öyle içli dışlı, öyle kibirli bir edayla avucunun içine aldı ki, dünya yarım greyfurdun üzerine oturtulmuş vişnenin çekirdeği kadar küçülüverdi. Ekvatora saygısızca, küçümseyerek değindi, kıtadan kıtaya sıçradı, sınırlarla alay etti, peçetesiyle okyanusları siliverdi. Elini şöyle bir salladığında, Haydarâbad'daki belli bir çarşıyı kastediyordu. Bir iç çekiş. Ve Lapland'da, kayakların üzerindesiniz. Bir ıslık. Şimdi de Kealaikahili'de, Kanakalarla[1] birlikte, dalgalarla oynaşıyorsunuz. *Presto*![2] Sizi Arkansas'a sürüklüyor, bir meşeliği izleyen bataklıktan geçiriyor, Idaho'daki çiftliğinin alkali düzlüklerinde biraz soluklanıp kurumanızı bekliyor, sonra da Viyana sosyetesinin, arşidüklerin ortasına fırlatıveriyordu. Şimdi de size Chicago'daki gölde esintiden nasıl üşüttüğünü, yaşlı Escamila'nın onu Buenos Aires'te, *çuçula* otundan kaynattığı sıcak içecekle nasıl iyileştirdiğini anlatmakta. Bir mektup zarfına "Mr. E. Rushmore Coglan, Dünya, Güneş Sistemi, Evren" yazıp postaya verseniz, eline geçeceğinden emin olabilirdiniz.

1. (Hawaii dilinde kişi ya da insan) 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında Avustralya'da tarım işçisi ya da hizmetçi olarak çalıştırılmak üzere Güney Pasifik Adaları'ndan getirilen yerliler. (Y.N.)

2. (İt.) Çabuk, hızlı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Âdem'den bu yana, ilk gerçek dünya vatandaşını nihayet bulduğumdan emindim, dolayısıyla da tüm dünyayı kapsayan söylevini can kulağıyla dinliyordum, ancak içimde yine de bir korku vardı: Sadece dünyayı dolaşmaktan hoşlanan bir gezginin yerel, kişisel bildirisiyle burun buruna gelme korkusu. Ama fikirleri, görüşleri ne eğilip büküldü ne de taraf tuttu; kentlere, ülkelere ve kıtalara karşı rüzgâr ya da yerçekimi kadar yansızdı.

Böylece E. Rushmore Coglan, bu küçük gezegen hakkında konuşup dururken ben de neşeyle bir başka büyük, neredeyse-dünya vatandaşını düşündüm; bütün dünya için yazan ve kendini Bombay'e adamış olanı. Bir şiirinde, dünya kentleri arasında bir rekabet, bir gurur çekişmesi olduğunu söylemiş ve eklemişti: "Onlardan beslenen insanlar, onları arşınlarlar ama kendi kentlerine de tutunurlar, annesinin eteğine yapışan bir çocuk gibi." Ve ne zaman "yabancı sokakları yararak" yürüseler, doğdukları kenti anımsarlar: "Sadık, sersemce, sevdalı; onun fısıldanan adına ilmek ilmek dokunarak." Neşelenmemin nedeniyse Mr. Kipling'i faka bastırmış olmamdı. İşte, topraktan yapılmamış birini bulmuştum; karşımda doğum yeri ya da ülkesine ilişkin daracık böbürlenmeleri olmayan, övünse bile bütün yeryüzüyle övünen, dünyayı bir bütün olarak Marslılara, Ay'ın sakinlerine karşı yücelten biri vardı.

Bütün bu betimlemeler, E. Rushmore Coglan tarafından, masanın üçüncü köşesinden yapılmaktaydı. O bana Sibirya Demiryolu'nu izleyen topografyayı tanımlarken orkestra bir potpuriye geçti. Son ezgi Dixie[1] oldu; hızla, peş peşe yuvarlanan canlı, neşeli notalar istisnasız

1. ABD'nin Dixie denilen güney eyaletlerinde kölelerin çalıştırıldığı dönemi anlatan "Wish I Was in Dixie", "Dixie's Land" ya da sadece "Dixie" olarak bilinen popüler bir şarkı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

her masadan yükselen coşkulu alkışlarca neredeyse boğuldu.

Bu olağanüstü sahneye, New York şehrindeki sayısız kafede her akşam tanık olunabileceğini belirtmek için, bir paragraf ayırmaya değer. Nedenine ilişkin kuramlar üstüne tonlarca içki tüketilmiştir. Kentteki bütün Güneylilerin, gece çöker çökmez kendilerini barlara, kafelere attığı türünden aceleci varsayımlarda bulunanlar çıktı. Bir kuzey şehrindeki bu alkışlı "isyankâr" hava, insanı azıcık şaşırtıyor tabii fakat açıklanamaz bir durum değil. İspanya'yla savaş, nane ve karpuz tarımında yıllardır süren bolluk, New Orleans at yarışlarında malı götüren birkaç şanslı, Kuzey Carolina sosyetesini oluşturan Indiana ve Kansas vatandaşlarının verdiği göz kamaştırıcı ziyafetler sayesinde Güney, Manhattan'da tam bir "hovarda" olup çıktı. Manikürcünüz o peltek Güneyli aksanıyla, sol işaret parmağınızın ona fena halde Virginia, Richmond'daki bir beyefendiyi anımsattığını söyleyecektir. Ah, kesinlikle; ama artık bir sürü hanımefendi çalışmak zorunda – bilirsiniz, savaş yüzünden.

Dixie çalınırken, siyah saçlı, genç bir adam ansızın bir Mosby gerillası[1] narasıyla ortaya fırladı ve yumuşak kenarlı şapkasını deli gibi sallamaya başladı. Sonra dumanı yararak rastgele ilerledi, masamızdaki boş iskemleye çöktü ve sigara paketini çıkardı.

Gece, buzların çözüldüğü, kalkanların indirildiği aşamadaydı artık. İçimizden biri garsona üç Würzburger söyledi; esmer delikanlı, siparişe dahil edilmesini bir gülümseme ve bir baş sallamayla onayladı. Hemen atılıp ona bir soru sordum, çünkü bir teorimi sınamak istiyordum.

1. Amerikan İçsavaşı sırasında 43. Tabur'a komuta eden John S. Mosby'e (1833-1916) bağlı, vur kaç taktiğiyle savaşan gerilla birliği. (Y.N.)

"Rica etsem, bana nereli olduğunuzu söyler misiniz?.." diye başladım.

Aynı anda E. Rushmore Coglan'ın yumruğu masaya güm diye indi, bense afallayıp sustum.

"Kusura bakmayın," dedi adam, "en hazzetmediğim sorudur bu. Bir insanın nereli olduğunun ne önemi var? Bir insanı posta adresine göre değerlendirmek doğru mu yani? Ben Kentucky'li olup da viskiden nefret eden bir sürü adam gördüm; ya da Virginia'lı olup Pocahontas'ın soyundan gelmeyenler, tek bir roman yazmamış Indiana'lılar, dikiş çizgisine gümüş dolarlar dikili kadife pantolon giymeyen Meksikalılar, komik İngilizler, müsrif *Yankee*'ler, soğukkanlı Güneyliler, dar kafalı Batılılar, sokakta bir saatliğine olsun öylece dikilip tek kollu bir manavın kesekâğıtlarına yabanmersini doldurmasını seyredemeyecek kadar meşgul New Yorklular gördüm. İnsana sadece bir insan olarak bakın, sırtına herhangi bir bölgenin yaftasını yapıştırmayın."

"Özür dilerim," dedim, "ama sormamın nedeni öyle laf ola merak değildi. Güney'i iyi bilirim ve orkestra 'Dixie'yi çalarken, etrafı gözlemlemekten hoşlanırım. Sonuçta, bir kuram geliştirdim: Bu parçayı şiddetli bir coşkuyla ve göze çarpacak kadar ateşli bir bölgecilik sadakatiyle alkışlayan biri, kesinkes, ya New Jersey'deki Secaucus'un yerlisidir ya da bulunduğumuz kentin Murray Hill Lyceum ile Harlem Irmağı arasındaki bölgenin. İşte, bu beyefendiye nereli olduğunu sorarken, amacım bu görüşümü bir kez daha sınamaktı, ancak siz sözümü kendi kuramınızla – itiraf etmeliyim ki, çok daha büyük bir teoriyle kestiniz."

Bunun üzerine, siyah saçlı genç adam, benimle konuştu ve onun zihninin de kendine özgü, bambaşka bir mecrada aktığı ortaya çıktı.

"Bir cezayirmenekşesi olmak isterdim," dedi, gizem-

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

li bir tavırla, "Bir vadinin tepesinde olmak ve 'Too-ralloo-ralloo'yu[1] söylemek."

Bu, içinden çıkamayacağım kadar karmaşıktı, yeniden Coglan'a döndüm.

"Dünyayı tam on iki kez dolaştım," dedi. "Upernavik'te, kravatlarını Cincinnati'den getirten bir Eskimo'yla tanıştım; Uruguay'da bir keçi çobanına rastladım, Michigan, Battle Creek'teki bir kahvaltı gevreğine ad bulma yarışmasını kazandığını anlattı. Mısır'ın Kahire kentinde yıllık kirasını ödediğim bir odam var; bir tane de Yokohama'da. Şanghay'daki bir çayevinde beni bekleyen bir çift terliğim, Rio de Janeiro ya da Seattle'da, yumurtamı nasıl istediğimi bilen lokantalar var. İnanılmayacak kadar küçük bir dünya bu. Öyleyse Kuzeyli ya da Güneyli olmakla böbürlenmenin ne anlamı var; ya da vadideki eski bir malikâneden, Cleveland'dan, Euclid Bulvarı'ndan, Pikes Zirvesi'nden, Fairfax ilçesinden, Hooligan Düzlükleri'nden geldiğinle? Salt orada doğduk diye, küf tutmuş bir kasabaya ya da beş karışlık bataklığa deli olmayı bıraktığımızda, dünya çok daha iyi bir yer olacak."

"Gerçek bir dünya vatandaşına benziyorsunuz," dedim hayranlıkla. "Ama aynı zamanda da yurtseverliği yerin dibine batırır gibisiniz."

"Taş devrinden kalma bir yadigâr," dedi Coglan, tatlılıkla. "Hepimiz kardeşiz – Çinliler, İngilizler, Zulular, Patagonyalılar ve Kaw Irmağı'nın menderesinde yaşayan halk. Bir gün, insanoğlunun şehrine, eyaletine, mahallesi ya da ülkesine duyduğu bu kof, anlamsız gurur ortadan kalkacak ve bizler hepimiz dünyanın birer vatandaşı olacağız; olmamız gerektiği gibi."

"Peki ama yabancı diyarlarda gezerken," diye bastır-

1. 1914'te yazılmış bir İrlanda şarkısı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

dım, "hiç aklınıza belli bir nokta düşmüyor mu... sevgili, aziz bir yer..."

"Asla," diye sözümü kesti Coglan kabaca. "Benim meskenim, kutuplarda hafifçe yassılan ve Dünya diye bilinen bu yuvarlak, küresel, gezegensel kara kütlesidir. Bu ülkenin nesne bağımlısı vatandaşlarından yurtdışında epeyce gördüm. Chicago'lu birilerinin Venedik'te bir gondolla ay ışığında gezerken, memleketindeki kanalizasyon sistemiyle övündüğünü duydum. Bir Güneylinin, İngiltere kralıyla tanıştırılırken, gözünü bile kırpmadan, annesinin büyükteyzesinin evlilik yoluyla, Charleston'lı Perkins'lere akraba olduğunu açıkladığını gördüm. Afganistan'da eşkıyalar tarafından fidye için kaçırılmış bir New Yorklu tanıdım. Akrabaları parayı yolladı, o da aracı adamla birlikte Kabil'e döndü. Yerli halk, tercüman aracılığıyla, 'Afganistan o kadar da geri kalmış sayılmaz, ne dersiniz?' dediler. 'Ah, bilemiyorum,' dedi bizimki, sonra da onlara 6. Cadde ile Broadway'de çalışan bir taksi şoförünü anlatmaya başladı. Bu tür fikirler bana uymuyor. Ben, çapı on iki bin kilometreden küçük bir şeye kısılıp kalamam. Beni en iyisi, kayıtlara, 'E. Rushmore Coglan, yerküre vatandaşı' diye geçirin."

Benim dünya vatandaşı, gösterişli bir vedayla yanımdan ayrıldı; gevezeliklerin, sigara dumanlarının arasında tanıdığı birini seçer gibi olmuştu. Böylece, müstakbel cezayirmenekşesiyle baş başa kalmış oldum; kendini tamamen Würzburger'a vermişti, bir vadinin tepesine tüneyip tatlı tatlı şakıma hayallerini dillendirecek halde değildi.

Oturup benim su götürmez dünya vatandaşını düşündüm ve şairin onu nasıl olup da gözden kaçırdığını merak ettim. Onu ben keşfetmiştim ve ona inanıyordum. Şu dizeler... nasıldı?

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Onlardan beslenenler, onları arşınlarlar, ama kendi kentlerinden de kopamazlar, anasının eteğine yapışan bir çocuk gibi.

E. Rushmore Coglan için geçerli değildi bu. Çünkü bütün dünya onun...

Korkunç bir gürültü ve kafenin öteki bölümündeki bir arbede, beni daldığım düşüncelerden ayırdı. Oturan müdavimlerin başlarının üstünden bakınca, E. Rushmore Coglan'ın tanımadığım bir adamla müthiş bir kavgaya tutuşmuş olduğunu gördüm. Masaların arasında iki Titan gibi dövüşüyorlardı; bardaklar kırılıyor, araya girmeye çalışanlar bir yumrukta yere seriliyordu; bir kumral çığlık çığlığa bağırırken, bir sarışın şarkı söylemeye başladı: "Teasing."

Benim dünya vatandaşı, Dünya'nın onurunu ve şanını korurken, garsonlar ünlü uçan-takoz düzeneğiyle iki kavgacıyı kıskaca aldılar ve yaka paça dışarı attılar.

Fransız *garçon*'lardan birini, McCarthy'yi çağırdım, kavganın nedenini sordum.

"Kırmızı kravatlı adam," (yani benim dünya vatandaşı) dedi, "doğduğu yer hakkında ötekinin ileri geri konuşmasına bozulmuş... sokak serserilerini, su şebekesini filan eleştirmiş de."

"Ama nasıl olur," dedim hayretler içinde, "o adam bir dünya vatandaşı... bir dünya vatandaşı. O..."

"Aslen Main'liymiş, Mattawamkeag'den olduğunu söyledi," diye sürdürdü McCarthy sözünü, "ve memleketinin yerden yere vurulmasına tahammül edemezmiş."

POLİS VE İLAHİ

Soapy, Madison Meydanı'ndaki tahta sırasında huzursuzca kıpırdandı. Yabankazları geceleri çığlıklar attığında, fok derisinden mantosu olmayan kadınlar kocalarına iyi davranmaya başladığında ve Soapy parktaki bankında huzursuzca kıpırdandığında, anlayın ki kışın eli kulağında.

Soapy'nin kucağına kuru bir yaprak kondu. Jack Frost'un[1] kartviziti. Jack, Madison Meydanı'nın sakinlerine karşı kibardır, yıllık ziyaretini makul bir süre öncesinden duyurur, onları uyarır. Dört caddenin kesiştiği köşede durup kartını Kuzey Rüzgârı'na, "tüm açık hava malikânelerinin başkapıcısı"na uzatır ki, malikâne sakinleri kendilerini kışa hazırlayabilsinler.

Soapy, bir gerçeğin bilincindeydi: Yaklaşan amansız kışla başa çıkabilmek için, kendini dörtdörtlük bir "maddi kaynak bulma projesi"ne adamanın vakti gelmişti. İşte, tahta sırasında bu yüzden kıpırdanıp durmaktaydı.

Soapy'nin kışlık emelleri öyle abartılı şeyler değildi. Aralarında, gemiyle Akdeniz turlarına çıkmak, kendini güney yarımküredeki rehavet dolu gecelere bırakmak ya

1. (İng.) Kışı, karı, ayazı simgeleyen hayalî kişi, masal kahramanı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTUS TEAM

da Vezüv Körfezi'nde aylaklık etmek türünden hayaller yoktu. Onun en büyük arzusu, Ada'da[1] üç ay geçirmekti. Üç ay boyunca yeme-içme, yatak ve kafa dengi arkadaş garantisi, poyrazlardan ve mavi üniformalardan uzak, güvende olmak, Soapy için bütün arzuların anasıydı.

Konuksever Blackwell Hapishanesi, yıllarca kışlık karargâhı olmuştu. Ondan daha şanslı New Yorklular her yıl, havalar soğuduğunda Palm Beach ve Riviera biletlerini alırken, Soapy de Ada'ya yapacağı kışlık göçün mütevazı hazırlıklarını tamamlardı. İşte bu yıl da vakit gelmişti. Bir gece önce, asırlık meydanda, fıskıyeli çeşmenin yakınındaki bankta uyurken, paltosunun altına, bileklerinin etrafına ve kucağına yaydığı üç gazete, soğuğu alt etmeyi başaramamıştı. Dolayısıyla Ada, Soapy'nin zihninde kocaman ve kusursuz bir imge halinde dalgalanmaktaydı. Kentteki yardıma muhtaç vatandaşlara, hayırseverlik adına yapılan eften püften düzenlemeleri küçümsüyordu. Soapy'ye göre Kanun, Hayırseverlikten çok daha merhametliydi. Belediye ya da diğer iane kuruluşlarına ait, başvurduğu takdirde Soapy'ye yalın bir yaşam standardına uygun yiyecekle barınak sağlayabilecek sayısız kurum vardı. Ancak Soapy'nin gururu, bu tür yardım derneklerinden sadaka almasını engelliyordu. Karşılık veremediğin sürece, hayırseverlerden kabul ettiğin her kuruşu, incinen gururunla ödemek zorunda kalırsın. Nasıl ki Caesar'ın Brutus'u varsa, hayır kurumlarındaki her yatağın da yıkanma vergisi, her ekmek somununun özel ve mahrem bir sorgulamadan geçme bedeli vardır. Bu nedenle, Kanun'un konuğu olmak çok daha

1. East River üzerinde, bugün Roosevelt Adası adıyla anılan Blackwell's Adası, 19. yüzyılda New York Belediyesi tarafından, Blackwell ailesinden satın alındı ve adadaki malikânelerin biri hapishaneye, biri akıl hastanesine dönüştürüldü. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

iyidir çünkü o, her ne kadar yasalarca belirleniyor olsa da, bir beyefendinin özel meselelerine gereksizce burnunu sokmaz.

Böylece, Ada'ya gitmeye karar veren Soapy, arzusuna ulaşmak için hemen kolları sıvadı. Bunu sağlamanın pek çok kolay yolu vardı. En zevklisi de pahalı bir lokantada bol keseden karnını doyurmak, sonra hesabı ödeyemeyeceğini belirtip sessizce, ortalığı velveleye vermeden bir polis memuruna teslim edilmekti. Gerisini, gönlü geniş bir sulh yargıcı hallederdi.

Soapy banktan kalktı, yürüyerek meydandan çıktı, Broadway ile 5. Cadde'nin birlikte aktığı, engin asfalt denizini geçti. Broadway'in üst yanına saptı, ışıl ışıl bir kafenin önünde durdu; üzüm, ipekböceği ve protoplazmanın en seçkin ürünlerinin her gece toplandığı bir yerdi.

Soapy'nin kendine güveni tamdı; belden yukarısına. Tıraş olmuştu, ceketi düzgündü, boynunda da bir misyoner hanımefendinin Şükran Günü'nde verdiği siyah, kendinden bağlı, temiz kravat vardı. Lokantadaki masalardan birine şüphe çekmeden kapağı attığı takdirde, başarısı kesindi. Bedeninin üst yarısı, yani masada görünen kısmı, garsonları kesinlikle işkillendirmezdi. Kızarmış yabanördeği, diye düşündü, işimi görür; yanında bir şişe Chablis, ardından Camembert peyniri, üstüne de bir fincan kahveyle bir puro. Bir dolarlık puro yeterdi. Hesap, müdüriyetin intikamını en üst düzeyde almasını gerektirecek kadar yüklü olmayacak; ama karnı, kışlık sığınağına doğru memnun mesut yollanmasını sağlayacak şekilde, güzelce doymuş olacaktı.

Fakat Soapy adımını lokantaya atar atmaz, garsonun gözleri yıpranmış pantolonuyla berbat haldeki ayakkabılarına dikiliverdi. Güçlü ve kararlı eller onu çevirdi, sessizce, aceleyle kaldırıma yönlendirdi; böylece, tehdit altındaki yabanördeğinin yürekler acısı yazgısı değişmiş oldu.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

Soapy, Broadway'den uzaklaştı. Gözünü diktiği adasına ulaşmanın yolu, mükellef bir ziyafetten geçmeyecekti anlaşılan. Hapishaneye girmenin bir başka yolunu bulmak zorundaydı.

6. Cadde'deki bir köşe başında, elektrik ışıkları ve dökme camın gerisinde ustaca, zekice sergilenen porselenler, bir vitrini diğerlerinden ayırıyor, göze çarpıyordu. Soapy yerden bir kaldırım taşı aldı, cama indirdi. Köşeyi dönmüş, koşarak yaklaşan birileri göründü; başlarında da bir polis. Soapy hiç kıpırdamadı, elleri ceplerinde, üniformadaki pirinç düğmelere sırıttı.

"Bunu yapan adam nerede?" diye sordu polis heyecanla.

"Benim yapmış olabileceğim hiç aklına gelmiyor mu?" dedi Soapy; hiç de alaycı olmayan, tam tersine, talihine sevinen birinin dostça ses tonuyla.

Polisin zihni, Soapy'yi tanık olarak bile kabullenmeyi reddediyordu. Vitrin camlarını indirenler, durup kanun adamlarıyla tartışmayı beklemezler. Tabanları yağlarlar. Polisin gözüne yolun ilerisinde, bir taksiye doğru koşan adam çarptı. Copunu kaldırdı, adamın peşine düştü. Soapy içi tiksintiyle, ikinci kez başarısızlığa uğramanın bezginliğiyle dolu, ağır ağır uzaklaştı.

Yolun karşı tarafında, büyük iddialar taşımayan bir lokanta vardı. Açık iştahlara ve alçakgönüllü cüzdanlara hizmet vermekteydi. Tabak çanağı ve atmosferi kalın, çorbası ve örtüleri inceydi. Soapy, insanı töhmet altında bırakan ayakkabılarını ve çenesi düşük pantolonunu buraya sorunsuzca sokabildi. Bir masaya oturdu, biftek, tava böreği, pudra şekerli çörek ve turtadan oluşan yemeği mideye indirdi. Sonra da garsona gerçeği açıkladı: En küçük para birimiyle bile bir araya gelmesi söz konusu değildi.

"Haydi, şimdi harekete geç ve polis çağır," dedi. "Acele et, bir beyefendiyi bekletme."

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Sana polis filan yok," dedi garson, tereyağlı pasta gibi yumuşacık bir ses ve Manhattan kokteylindeki kiraz kadar parlak gözlerle. "Hey, Con!"

İki garson Soapy'yi pütürlü kaldırıma güzelce, sol kulağının üzerine fırlattılar. Ağır ağır doğruldu, eklemlerini, katlanmış cetvelini açan bir marangoz gibi, teker teker açarak üzerindeki tozu silkeledi. Tutuklanmak boş bir hayaldi galiba. Ada çok çok uzaklarda görünüyordu. İki dükkân ileride, bir eczanenin önünde duran polis onun haline güldü, yürüyüp gitti.

Soapy bir kez daha enselenme girişiminde bulunacak cesareti, ancak beş sokak ilerledikten sonra toplayabildi. Bu kez fırsat, Soapy'nin ahmakça bir yorumla "armut pişti ağzıma düştü" dediği bir tarzda karşısına çıktı. Sade ve hoş görünümlü, genç bir kadın, bir vitrinin karşısında durmuş, canlı, şen bir ilgiyle tıraş kaplarına ve mürekkep hokkalarına bakmaktaydı; vitrinden iki metre kadar uzaktaysa yangın musluğuna yaslanmış öylece duran, gayet azametli, iriyarı bir polis vardı.

Soapy'nin planı, aşağılık, iğrenç bir "zampara" rolüne bürünmekti. Kurbanının kibar, zarif görüntüsüyle uyanık polisin olay mahalline yakınlığı, inancını güçlendiriyordu: O küçücük fıçıcık adadaki kışlık mekânını garantileyecek olan güzelim resmî pençenin koluna yapışması an meselesiydi.

Soapy, misyoner hanımın verdiği hazır boyunbağını düzeltti, kısalmış manşetlerini çekiştirdi, şapkasını en afili açıya yıktı ve yan yan genç kadına sokuldu. Gözlerini ona dikti, birkaç kez öksürüp "ehhemm"ledi, yılışık yılışık sırıttı; kısacası, bir "zampara"nın şu küstah, rezil nakaratını olanca arsızlığıyla yineledi. Gözucuyla, polisin onu pür dikkat izlediğini görebiliyordu. Genç kadın birkaç adım çekildi, sonra yoğun dikkatini yeniden tıraş taslarına yöneltti. Soapy yanaştı, kadının dibine küstahça

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

dikilip şapkasını çıkardı: "Ah, canım Bedelia! Gelip bahçemde oynamak istemez miydin?"

Polis hâlâ, gözünü kırpmadan ona bakıyordu. Taciz altındaki genç kadının tek bir parmağını sallaması yeterdi, Soapy de kendini resmen cennet adasına giden yolda bulurdu. Polis karakolunun samimi sıcaklığını şimdiden hissedebiliyordu. Genç kadın döndü, bir eliyle Soapy'nin koluna yapıştı.

"Elbette, Mike," dedi neşeyle, "tabii önce şöyle bol köpüklü, kocaman bir bira ısmarlarsan. Seninle daha önce konuşacaktım ama polis bakıyordu."

Koluna sarmaşık gibi dolanmış genç kadınla birlikte, Soapy, kederlere batmış bir halde polisin önünden geçti. Ne yapsa özgürlüğe mahkûm olmuştu anlaşılan.

İlk köşe başında refakatçisini silkeledi, koşmaya başladı. Gece çökünce en aydınlık sokakları, yürekleri, yeminleri ve opera güftelerini bulacağınız semte gelince, durdu. Kürklü kadınlar, paltolu erkekler soğuk havada keyifle, şen şakrak gezinmekteydi. Soapy'nin içine ani bir korku doldu: Korkunç bir büyü yüzünden, tutuklanmaya karşı bağışıklık mı kazanmıştı yoksa? Düşünce, yanında az biraz da panik getirmişti, dolayısıyla, ışıl ışıl bir tiyatronun önünde çalımla volta atan polis memurunu görünce, son çare olarak "toplum huzurunu bozacak davranışlar" kartını oynadı.

Kaldırımda bağırıp çağırmaya, avazı çıktığı kadar sarhoş naraları patlatmaya başladı. Dans etti, uludu, çığlıklar attı, yeri göğü inletti.

Polis, copunu sağa sola çevirerek Soapy'ye sırtını döndü, bir vatandaşa açıkladı:

"Şu Yale'li gençlerden biri; Hartford Üniversitesi'ne çektirdikleri sıfırı kutluyorlar. Gürültücü ama zararsız. Göz yumma talimatı aldık."

Soapy yıkılmıştı; hiçbir işe yaramayan şamatasını

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

kesti. Yakasına yapışacak tek bir polis memuru bile kalmamış mıydı yeryüzünde? Ada giderek bir hayal diyarına, ulaşılamaz bir cennete dönüşmekteydi. Serin rüzgâra karşı, ince ceketinin düğmelerini ilikledi.

Gözüne bir puro dükkanında, çakmağının gür aleviyle purosunu yakmakta olan, iyi giyimli bir adam ilişti. İçeriye girince, ipek şemsiyesini kapının pervazına yaslamıştı. Soapy dükkâna girdi, şemsiyeyi aldı, hiç acele etmeden dışarıya çıktı. Çakmaklı adam hemen onun peşinden seğirtti.

"Şemsiye benim," dedi sertçe.

"Yok canım?" diye dudak büktü Soapy, küçük hırsızlığına bir de hakaret katarak. "Madem öyle, neden polis çağırmıyorsun? Aldım işte. Senin şemsiyeni! Haydi, polis çağırsana. Şu köşede bir tane duruyor."

Şemsiye sahibi adımlarını yavaşlattı. Soapy de öyle; içini, talihinin bir kez daha ters gideceğine ilişkin, nahoş bir önsezi yoklamıştı. Polis memuru ikiliyi kuşkuyla süzüyordu.

"Ah, elbette," dedi şemsiyenin sahibi, "şey... bilirsiniz, yani insan bu tür hatalar yapıyor işte... bu –eğer bu şemsiye sizinse– lütfen bağışlayın... onu bu sabah bir lokantadan almıştım – tanıdıysanız, yani sizinkiyse –kusura bakmayın– umarım beni..."

"Tabii ki benim," dedi Soapy, hırçın bir sesle.

Şemsiyenin eski sahibi geri çekildi. Polis memuru karşı kaldırımdaki, opera pelerinli, uzun boylu sarışının karşıya geçmesine yardım etmek üzere hemen o yana seğirtti; iki sokak öteden bir tramvay gelmekteydi.

Soapy, bakım ve onarım çalışmalarının mahvettiği bir sokakta, doğuya doğru ilerledi. Şemsiyeyi hiddetle bir çukura fırlattı. Soluğunun altından, kasket takan, cop taşıyan adamlara verdi veriştirdi. O onların pençesine

düşmek için çabaladıkça, onlar da Soapy'ye asla yanlış yapmayacak bir kralmış gibi davranıyorlardı.

Sonunda, doğuya düşen, cümbüşün, patırtının doludizgin sürdüğü bulvarlardan birine ulaştı. Yönünü aşağıya, Madison Alanı'na çevirdi; çünkü yuvan bir parktaki tahta sıra bile olsa, yuvaya dönüş içgüdüsü yerli yerinde durur.

Ama Soapy beklenmedik sakinlikteki bir köşe başında, zınk diye duruverdi. Eski bir kilise vardı burada; tuhaf, düzensizce yayılmış, sivri çatılı. Eflatun vitraylı pencereden yumuşak bir ışık yayılıyordu; içeride, yaklaşan Şabat günü ilahisinde ustalaşmaya çalışan bir orgcu parmaklarını tuşlarda gezdiriyor olmalıydı: Süzülerek gelip kulaklarına ulaşan tatlı nağmeler Soapy'yi durdurdu, büklümlü demir parmaklığa büyülenmiş gibi yapıştırdı.

Tepede mehtap vardı, parlak ve dingin; araçlar da yayalar da tek tüktü; serçeler saçaklarda mahmur mahmur cıvıldaşıyordu – bir an için, bir taşra kilisesinde olduğunuzu sanabilirdiniz. Orgcunun çaldığı ilahi Soapy'yi parmaklığın önüne çivilemişti çünkü onu çok iyi anımsıyordu: Hayatının, anneler ve çiçekler ve emeller ve dostlar ve tertemiz düşünceler ve beyaz yakalı gömlekler türünden şeyler içerdiği günlerden.

Soapy'nin ansızın duyarlılaşan zihniyle eski kilisenin yarattığı etki birleşti, ruhunda hiç beklenmedik ve olağanüstü bir değişim yarattı. Yuvarlandığı çukuru ani bir dehşetle gördü; varoluşunu, yaşamını oluşturan sefil günleri, beş para etmez arzuları, abes umutları, heba olmuş yetenekleri ve sahte, korkak güdüleri.

Kalbi bu yeni ruh haline ânında, coşkuyla karşılık verdi, gümbür gümbür atmaya başladı. Anlık ve güçlü bir dürtü Soapy'yi sefil, acınası kaderiyle güreşmeye çağırdı. Kendini bataklıktan çekip çıkaracaktı; yeniden bir erkek olacaktı; onu pençesine alan iblisi alt edecekti. Za-

BELONGS TO KAKTUS TEAM

man vardı; görece genç sayılırdı; o eski, coşkun emellerini diriltecek ve peşlerine düşecekti; tökezlemeden, pes etmeden. Orgdan yayılan şu ciddi, dinsel ama tatlı ezgiler, Soapy'nin içinde bir devrim başlatmıştı. Yarın doğruca kentin kükreyen, gürleyen merkezine dalacak, bir iş bulacaktı. Bir kürk ithalatçısı, bir keresinde ona şoförlük teklif etmişti. Yarın o adamı bulacak, o işe başvuracaktı. Soapy de biri, dünyada bir yeri olan biri olacaktı. O...

Omzunda bir el hissetti. Çabucak döndü ve bir polis memurunun geniş suratıyla burun buruna geldi.

"Burada ne yapıyosun?" diye sordu memur.

"Hiçbi şey," dedi Soapy.

"O zaman yürü bakalım," dedi polis.

"Ada'da üç ay," dedi Polis Mahkemesi'ndeki sulh yargıcı, ertesi sabah.

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

IKEY SCHOENSTEIN'IN AŞK SÜZGECİ

Mavi Işık Eczanesi kent merkezindedir, Bowery ile 1. Cadde'nin arasında, iki caddenin birbirine en yaklaştığı noktada. Mavi Işık, bir eczanede biblolara, kokulara, dondurmalı içeceklere yer olmadığına inanır. Size bir ağrı kesici istediğinizde çıkarıp şeker vermezler.

Mavi Işık, modern eczacılığın kolaylaştırıcı uygulamalarını da küçümser. Öyle ki, kendi afyonunu kendisi yumuşatır, afyon tentürünü, kâfurunu kendisi süzer. İlaçlar o yüksek reçete tezgâhının gerisinde hazırlanır – haplar kendi hap silindirlerinden dışarı yuvarlanır, bir spatulayla ayrılır, baş ve işaretparmaklarıyla çevrilir, toz magnezyuma batırılıp küçük, yuvarlak, mukavva kutularda teslim edilir. Eczane, saç baş darmadağın, terli haylazların (içerideki öksürük tabletlerinin, şurupların muhtemel kullanıcılarının) sürüler halinde koşuşup durduğu köşe başındadır.

Mavi Işık'ın gece kalfası Ikey Schoenstein, müşterilerin dostuydu. Doğu Yakası'nda, eczacıların kalbinin *buz* tutmadığı yerde bu hep böyledir. Orada, olması gerektiği gibi, bir eczacı aynı zamanda bir danışman, bir sırdaş, bir akıl hocası, bilgisine saygı duyulan, esrarengiz bilgeliğine hürmet edilen, verdiği ilaç çoğunlukla, ağza bile sürülmeksizin musluk deliğine boşaltılan, yetkin ve

gayretkeş bir misyonerdir. Dolayısıyla Ikey'nin iri, gözlüklü burnu ve dar, bilgi-ağırlığıyla eğilmiş bedeni Mavi Işık'ın çevresinde iyi tanınır; tavsiyeleri, uyarıları ciddiye alınırdı.

Ikey, Mrs. Riddle'ın iki sokak ilerideki pansiyonunda kalıyor, kahvaltısını orada ediyordu. Mrs. Riddle'ın Rosy adında bir kızı vardı. Lafı döndürüp dolaştırmak vakit kaybı olacak; evet, tahmin ettiğiniz gibi, Ikey Rosy'ye tapıyordu. Kız, bir bileşimin olmazsa olmaz eriyiği gibi onun bütün düşüncelerine sızıyordu; kimyasal açıdan ister saf, katışıksız olsun isterse bileşik, kullanıma hazır olan her ilacın süzülmüş özüydü o – bütün ilaç terkiplerini içeren katalogda bile ona eşdeğer hiçbir şey yoktu. Ama Ikey çok utangaçtı; çekingenliği ve korkuları, umutlarının su yüzüne çıkmasını engelliyordu. Tezgâhının gerisinde, özel bilgisinin ve değerinin büyük bir olgunlukla farkında olan üstün biriydi; dışarıda, dizleri titreyen, yarı kör, sürücülerden küfür yiyen bir avareydi; üstünden düşen bol giysileri kimyasal madde lekeleriyle kaplıydı, sarısabır ve kediotu uçucu yağları kokardı.

Ikey'nin midesini bulandıran bir sinek (Basmakalıp, ama tam oturan bir mecaz!) vardı: Chunk McGowan.

Mr. McGowan da Rosy'nin fırlattığı parlak gülücükleri yakalamaya çalışanlardan biriydi. Fakat Ikey gibi bu oyunun acemisi değildi; gelen tebessümleri ustaca karşılamayı biliyordu. Aynı zamanda da Ikey'nin dostu ve müşterisiydi; Bowery'de geçirilen zevkli bir gecenin ardından, bir çürüğe tentürdiyot sürdürmek ya da bir kesiğe yara bandı yapıştırtmak için, Mavi Işık Eczanesi'ne sıkça uğrardı.

Bir akşamüstü McGowan sessiz, telaşsızca içeri girip bir tabureye oturdu, yakışıklı, dingin yüzlü, kararlı, iyi huyu ile.

"Ikey," dedi, dibeğini alıp karşısına oturan, dövdüğü

BELONGS TO KAKTUS TEAM

aselbent reçinesini toz haline getirmeye koyulan arkadaşına. "Aç kulağını da dinle. Derdimin ilacı sende olabilir."

Ikey, Mr. McGowan'ın yüzünde yine bir kavganın malum izlerini araştırdı ama bir tane bile bulamadı.

"Çıkar ceketini," diye buyurdu. "Kaburgalarına bir bıçak yiyeceğini baştan beri biliyordum. O İtalyanlar bir gün canına okuyacak diye kaç kere söyledim."

Mr. McGowan sırıttı. "Onlar değil," dedi. "İtalyanlar değil. Ama teşhisin doğru, yaranın yerini iyi bildin – ceketimin altında, kaburgalara yakın. Dinle, Ikey! Rosy'yle bu gece kaçıp evleneceğiz."

Ikey'nin sol işaretparmağı, sabit durması için dibeğin kenarını kavramıştı. Havan tokmağını olanca gücüyle parmağına indirmesine karşın, hiçbir şey hissetmedi. Bu arada Mr. McGowan'ın gülümsemesi silinmiş, yerini şaşkın, sıkkın bir anlama bırakmıştı.

"Tabii," diye sürdürdü sözünü, "Rosy o vakte kadar fikrini değiştirmezse. Tam iki haftadır kaçış planları yapıyoruz. Bir gün tamam diyor, aynı akşam olmaz diyor. Bu gece için anlaştık, Rosy de iki gündür sözünden dönmedi. Ama önümüzde daha beş saat var, son anda cayıp beni ekmesinden korkuyorum."

"İlaca ihtiyacın olduğunu söylemiştin," diye anımsattı Ikey.

Mr. McGowan her zamanki halinin tavrının aksine, huzursuz, tedirgin görünüyordu. Bir Patentli-İlaçlar Almanağı'nı kıvırdı, parmağını gereksiz bir itinayla içine soktu.

"Böyle sakat bir durum yüzünden bu gece kötü bir başlangıç yapmayı hayatta istemem," dedi. "Harlem'de küçük bir dairem var; her şey hazır, masada krizantemler, ocakta kaynamaya hazır çaydanlık. Bir de papaz ayarladım, saat dokuz buçukta evinde bizi bekleyecek. Bu iş bu gece mutlaka hallolmalı. Rosy bir kez daha fikir

BELONGS TO KAKTUS TEAM

değiştirmezse elbet!" Yeniden kuşkuların pençesine düşmüş olmalı ki, sustu.

"Hâlâ anlamış değilim," dedi Ikey tersçe, "neden ilaçlardan söz ettiğini ya da benden bu konuda ne beklediğini."

"Riddle denen moruk, benden hiç hazzetmez," diye sürdürdü huzursuz damat adayı, karşısındakini ikna etmek için kolları sıvayarak. "Bir haftadır Rosy'nin evden çıkmasına bile izin vermiyor. Bir pansiyoneri kaybetmekten korkmasalardı, beni çoktan kapı dışarı etmişlerdi. Haftada yirmi dolar kazanıyorum; kızları Chunk McGowan'la kaçtığına asla pişman olmayacaktır."

"İznini rica edeceğim, Chunk," dedi Ikey. "Acele hazırlamam gereken bir reçete var."

"Söylesene," dedi McGowan doğruca ona bakarak, "söylesene, bir tür ilaç... yani bir kızın senden daha çok hoşlanmasını sağlayacak bir toz filan yok mudur?"

İşin içyüzünü anlayan Ikey'nin üstdudağı, üstünlüğü ele geçirmenin verdiği küçümsemeyle kıvrıldı, fakat yanıt vermesine kalmadan, McGowan atıldı:

"Tim Lacy bana bir keresinde, dışarlıklı bir bitirimden bir şey alıp sevgilisinin gazozuna karıştırdığını anlatmıştı. Daha ilk içişte, kızın gözü başkasını görmez olmuş. İki haftaya kalmadan da evlenmişler."

Chunk McGowan güçlü ve yalın biriydi. Ikey biraz daha iyi bir insan sarrafı olsaydı, bu katı dış cephenin ne kadar ince, duyarlı tellere yaslandığını anlardı. Düşman topraklarını işgale hazırlanan iyi bir general gibi, olası her türlü hezimete karşı bütün önlemleri almaya çalışıyordu adam.

"Düşündüm de," diye ekledi Chunk umutla, "elimde o tozlardan olsaydı da bu gece yemekte Rosy'ye içirseydim, belki kararının pekişmesini, sözünden dönmemesini sağlardı, ha? Onu zorla, çeke çeke götürmek zorunda

BELONGS TO KAKTUS TEAM

kalmayacağımı biliyorum ama kadınlar söz konusu olduğunda dizginleri salıvermemek gerektiğini de biliyorum. İlaç birkaç saat işe yarasa yeter de artar."

"Bu kaçma saçmalığı saat kaçta gerçekleşecek?" diye sordu Ikey.

"Dokuzda. Akşam yemeği yedide. Rosy saat sekizde başının ağrıdığını söyleyerek yatmaya gidecek. Dokuzda, bizim Parvenzano beni arka bahçesine alacak; Riddle'la arasındaki çitte bir gedik var, oradan bitişik bahçeye geçeceğim. Rosy'nin penceresinin altına gidip yangın merdiveninden inmesine yardım edeceğim. Papaz yüzünden acele etmeliyiz. Rosy, bayrak indiğinde yarıştan vazgeçmezse her şey çocuk oyuncağı. Bana o tozlardan hazırlayabilir misin, Ikey?"

Ikey Schoenstein ağır ağır burnunu ovuşturdu.

"Chunk," dedi, "bu tür ilaçlarda eczacılar çok dikkatli olmalıdır. Bütün tanıdıklarım içinde, böylesi bir tozu güvenip de verebileceğim tek kişi sensin. Sırf senin hatırına yapacağım bunu; göreceksin, Rosy'nin sana bakışını fazlasıyla etkileyecek."

Ikey reçete tezgâhının arkasına geçti. İçinde dörtte bir oranında morfin bulunan, suda eriyen iki tableti ezip toz haline getirdi. Hacmini artırmak için biraz süt tozu kattı, beyaz bir kâğıda düzgünce sardı. Bu doz, bir yetişkine saatlerce, deliksiz bir uyku sağlardı. Paketi Chunk McGowan'a verdi, mümkünse bir bardak sıvıya karıştırıp içirmesini tembihledi, karşılığında da arka bahçe çapkınının candan teşekkürlerini aldı.

Ikey'nin kurnazlığı, bir sonraki hamlesinin sahnelenişinde iyice açığa çıkıyor. Mr. Riddle'a bir haberci yollayıp McGowan ile Rosy'nin kaçmayı tasarladığını duyurdu. Mr. Riddle irikıyım bir adamdı; teni kiremittozu renginde, fevri, hızla harekete geçen.

"Minnettarım," dedi Ikey'ye kısaca. "Şu aylak İrlan-

dalıya da bakın! Odam, Rosy'ninkinin tam üstünde. Yemekten sonra doğruca odama çıkacak, tüfeğimi doldurup bekleyeceğim. Arka bahçeme adımını attığı an, kendini gelin arabası yerine cankurtaranda bulacak."

Rosy Düş Tanrısı Morpheos'un kollarında mışıl mışıl uyur, kulağı güzelce bükülmüş, gözünü kan bürümüş babası da elde silah beklerken, Ikey rakibinin hezimetinin an meselesi olduğunun farkındaydı.

Mavi Işık Eczanesi'nde bütün gece trajedi haberini bekledi ama haber gelmedi.

Sabah sekizde, dükkânı gündüz kalfasına teslim eder etmez, Mrs. Riddle'ın pansiyonuna koşma, olup biteni öğrenme telaşıyla dışarıya fırladı. Ama o da ne! Geçen tramvaydan atlayan Chunk McGowan, mutluluktan pembeleşmiş yüzünde zafer dolu bir sırıtışla, eline yapışıverdi.

"Görev başarıyla tamamlandı," dedi, cennete layık bir tebessümle. "Rosy saniyesi saniyesine yangın merdivenini indi, tam dokuz otuzda rahibin kapısına dayandık. Şu an benim dairede – bu sabah, üzerinde mavi kimonosu, bana yumurta pişirdi. Tanrım, ne kadar şanslıyım! Bir gün bize uğra da yemek yiyelim, Ikey. Hemen köprünün aşağısında bir iş buldum, şimdi de oraya gidiyorum."

"Peki... peki ya toz?" diye kekeledi Ikey.

Chunk'ın tebessümü iyice genişledi. "Ha, verdiğin ilaç mı? Eh, şöyle oldu: Dün akşam Riddle ailesiyle birlikte sofraya oturdum, Rosy'ye baktım ve kendi kendime, 'Chunk, kızı elde edeceksen, dürüstçe et; böylesine asil bir kıza hokus pokus çekme,' dedim. Bunun üzerine, verdiğin kâğıdı cebimden bile çıkarmadım. Sonra, ansızın gözüm masadaki bir başka şahsa takıldı; içimden, 'Bu beyefendi müstakbel damadına karşı hiç de duruma yaraşır hisler beslemiyor,' dedim ve fırsatını kollayıp tozu Riddle moruğunun kahvesine boca ediverdim – gördün mü?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

HIRS TANRISI İLE AŞK MELEĞİ

Eureka Sabun Fabrikası'nın emekli sahibi, yaşlı Anthony Rockwall, 5. Cadde'deki malikânesinde, kütüphanenin camından dışarıya bakıp sırıttı. Sağ kapı komşusu, özel kulüp meraklısı, aristokrat G. Van Schuylight Suffolk-Jones dışarı çıkmış, bekleyen arabasına doğru ilerlerken sabun sarayının önündeki yükseltide duran İtalyan Rönesansı tarzındaki heykele, her seferinde yaptığı gibi, tiksintiyle burun kıvırmıştı.

"Kendini beğenmiş moruk; hiçbir işe yaramıyor, asıl heykel kendisi!" diye söylendi sabık sabun kralı. "Gözünü açmazsa, Eden Müzesi bu yaşlı, donmuş Nesselrode'yi[1] yakında koleksiyonuna katacak! Evi gelecek yaz kırmızı, beyaz, maviye boyatacağım; bakalım o mağrur Hollandalı burnu buna ne diyecek?"

Sonra, çıngıraklara, zillere asla yüz vermeyen Anthony Rockwall kütüphanesinin kapısına gitti, bir zamanlar Kansas çayırlarında gökleri inleten sesiyle haykırdı: "Mike!"

"Oğluma söyle de," dedi koşup gelen hizmetliye, "evden çıkmadan bana uğrasın."

1. Karl Robert Nesselrode (1780-1862): Rus Dışişleri bakanı. (Y.N.)

Genç Rockwall, kütüphaneye girince babası, elindeki gazeteyi bıraktı, geniş, kırışıksız, al yanaklı suratında sevecen bir ciddiyetle ona baktı; bir eliyle karman çorman, ak saçlarını sıvazlarken ötekiyle de cebindeki anahtarları şıngırdatıyordu.

"Richard," dedi Anthony Rockwall, "kullandığın sabuna kaç para ödüyorsun?"

Üniversiteden döneli henüz altı ay olan Richard afalladı. Ne zaman ne yapacağı kestirilemeyen, ilk partisine katılan bir genç kız kadar fevri davranabilen babasını henüz tam anlamıyla çözememişti.

"Düzinesi altı dolar, galiba."

"Peki ya giysilerine?"

"Ortalama altmış dolar gibi."

"Sen tam bir beyefendisin," dedi Anthony, kesin bir ifadeyle. "Sabuna yirmi dört dolar ödeyen, kıyafetlerine yüz küsur harcayan gençler olduğunu duydum. Onların hepsinden çok harcayacak paran varken, son derece itidalli, alçakgönüllü davranıyorsun. Bense hâlâ Eureka kullanıyorum – salt duygusal nedenlerle değil, bugüne kadar yapılmış en saf sabun olduğu için. Bir kalıp sabuna on cent'ten fazla ödediğinde, kötü parfümlere ve markalara para harcamışsın, demektir. Ama senin yaşındaki, konumundaki ve durumundaki bir delikanlı için, elli cent gayet makul bir rakam. Dediğim gibi, gerçek bir beyefendisin. Gerçek bir centilmene ancak üçüncü kuşakta ulaşılır derler. Halt etmişler! Para bu işi yağdan kıl çekercesine hallediverir. Seni beyefendi yaptı işte. Bak, beni de yaptı sayılır. Ben de, her iki yanımda oturan ve gelip aralarına yerleştiğim için uykuları kaçan, New York yerlisi şu iki yaşlı bey kadar kaba, huysuz ve terbiyesiz sayılırım."

"Parayla başarılamayacak bazı şeyler vardır," diye belirtti genç Rockwall, neredeyse kederle.

"Yo, böyle söyleme," diye atıldı, sarsılan Anthony.

BELONGS TO KAKTUS TEAM

"Benim oyum daima paradan yana. Parayla satın alamayacağın bir şey bulmak için bütün ansiklopediyi 'Y' harfine kadar taradım, bulamadım; haftaya da son fasikülü tarayacağım. Benim için her şey bir yana, para bir yana. Haydi, parayla sahip olamayacağın bir şey söyle bana."

"Öncelikle," diye başladı, az biraz morali bozulan Richard, "insanı sosyetenin en elit tabakasına sokamaz."

"Yok canım, sokamaz demek?" diye kükredi, dilbazların şahı. "İlk Astor'un, geminin en ucuz kamarasında Atlas Okyanusu'nu geçecek parası olmasaydı, senin şu elit çevreler nerede olurdu acaba?"

Richard içini çekti.

"Ben de lafı oraya getirecektim zaten," dedi yaşlı adam, deminki şevkini hafiften yitirmiş bir sesle. "Seni çağırtmamın nedeni buydu. Senin bir derdin var evlat; iki haftadır farkındayım. Haydi, çıkart baklayı. Gayrimenkuller hariç, yirmi dört saat içinde on bir milyon nakit bulabilirim. Sorun içkiyse, yani karaciğerinse, Rambler kömürünü filan almış, koyda hazır bekliyor, iki gün içinde Bahamalar'a yelken açabilirsin."

"Fena bir tahmin değil, baba; bayağı yaklaştın."

"Ahh!" diye atıldı Anthony hevesle; "Adı ne kızın?"

Richard, kütüphanede bir aşağı bir yukarı gezinmeye başladı. Şu sivri dilli babasında, güvenini kazanacak kadar duygudaşlık ve anlayış da yok değildi hani.

"Neden evlenme teklif etmiyorsun?" diye buyurdu yaşlı Anthony. "Üzerine atlayacaktır. Paran da var, yakışıklılığın da; ayrıca düzgün, efendi bir çocuksun. Ellerin temiz. Eureka sabunu değmedi onlara. Üniversiteye gittin ama kız bunu önemsemeyecektir."

"Bir türlü fırsat bulamadım," dedi Richard.

"Fırsatı kendin yarat," dedi babası. "Onu parkta yürüyüşe ya da faytonla gezintiye filan çıkar; olmadı, kilise çıkışı evine kadar geçir. Mıymıntı sen de!"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Sosyal çarkı bilmiyorsun baba. O çarkı döndüren akarsulardan biri bu kız. Her saati, her dakikası günler öncesinden programlanmış. Ona sahip olmalıyım baba, yoksa bu kent bir bataklık gibi boğacak beni. Ona yazamam da – bunu yapamam."

"Aman kes sesini!" dedi yaşlı adam. "Sahip olduğum onca paraya karşın, bu kızın seninle bir-iki saat geçirmesini sağlayamadın, yani?"

"Erteleyip durdum, şimdiyse çok geç. Yarın değil ertesi gün, öğlen, gemiyle Avrupa'ya doğru yola çıkıyor; iki yıl kalacak orada. Yarın akşam onunla birkaç dakikalığına yalnız kalacağım, hepsi o kadar. Şu an Larchmont'ta, halasının yanında. Oraya gidemem. Ama yarın akşam, bir taksiyle onu Grand Central İstasyonu'ndan, sekiz buçuk treninden almama izin verildi. Hiç vakit yitirmeden, doğruca Broadway'deki Wallack'a gideceğiz, annesiyle loca grubu bizi tiyatronun lobisinde bekliyor olacak. O şartlar altında, o yedi-sekiz dakikalık sürede yapacağım ilanıaşka kulak verir mi sence? Hayır. Peki daha sonra, tiyatroda herhangi bir şansım olabilir mi? Buna da hayır. Görüyorsun baba, karşımızda senin paranın çözemeyeceği bir düğüm var. Ne kadar para dökersek dökelim, zamandan tek bir dakika bile satın alamayız; alabilseydik, zenginler çok daha uzun yaşardı. Uzun lafın kısası, yola çıkmadan önce Miss Lantry'yle konuşma fırsatı bulamayacağım maalesef."

"Pekâlâ Richard, oğlum," dedi yaşlı Anthony neşeyle. "Sen şimdi kulübüne gidebilirsin. Sorunun karaciğerin olmamasına sevindim. Ama arada bir, Çin tapınağına uğrayıp yüce tanrı Mazuma'ya bir-iki tütsü çubuğu yakmayı unutma. Parayla vakit satın alınamaz diyorsun, öyle mi? Eh, sonsuzluğun belli bir fiyat karşılığında paketlenip evine teslim edilmesini isteyemezsin elbette, ancak 'zaman baba'nın altın kazılan yerlerden geçerken, to-

puklarının taşlardan, çakıllardan ne hale geldiğini de gördüm."

O gece Ellen Hala çıkageldi; nazik, duygusal, buruş buruş, sürekli iç geçiren, varsıllıktan bunalan bir kadındı; kardeşi Anthony'yi akşam gazetesini okurken buldu ve hemen âşıkların çektiği çileler üzerine bir söyleve başladı.

"Bana her şeyi anlattı," dedi kardeş Anthony esneyerek. "Banka hesabımın emrinde olduğunu söyledim. Bunun üzerine, parayı yerden yere vurmaya başladı. Paranın bir yararı olmazmış. Sosyete kurallarını, on tane milyoner bir araya gelse bile bir gıdım esnetemez dedi."

Ellen Hala içini çekti. "Ah, Anthony, parayı bu kadar çok önemsemesen ne iyi olurdu. Gerçek aşkın olduğu yerde zenginliğin lafı bile olmaz. Aşk her şeyden güçlüdür. Keşke içini daha önce açsaydı! Kız, Richard'ımızı kesinlikle reddetmezdi. Ama korkarım iş işten geçti. Kızla konuşma fırsatı bulamayacak. Bütün servetini döksen oğlunu mutlu etmeyi başaramazsın."

Ertesi akşam sekizde Ellen Hala, güve yeniği bir keseden ilginç, antika bir altın yüzük çıkardı, Richard'a verdi.

"Bu gece tak bunu yeğenim," diye yalvardı. "Annen vermişti bana. 'Aşkta şans getirir,' demişti. Sevdiğin kişiyi bulduğunda sana vermemi istemişti."

Genç Rockwall yüzüğü saygıyla aldı, serçeparmağına takmaya çalıştı. Yüzük ikinci boğuma kadar kaydı, orada durdu. Bunun üzerine yüzüğü çıkardı, bir erkeğin yapması gerekeni yapıp yelek cebine koydu. Sonra, telefonla bir fayton çağırdı.

Tam sekiz otuz ikide istasyondaydı; Miss Lantry'yi etrafta dolanıp duran kalabalığın arasından çekip aldı.

"Annemle diğerlerini bekletmemeliyiz," dedi kız.

Richard görev bilinciyle sürücüye buyurdu: "Son sürat Wallack Tiyatrosu'na!"

42. Cadde'yi hızla dönüp Broadway'e yöneldiler, günbatımının yumuşak çayırlarından sabahın yalçın kayalıklarına uzanan, beyaz yıldızlı bulvarı indiler.

34. Cadde'de genç Richard aradaki kapağı telaşla açtı, arabacıya durmasını emretti.

Arabadan inerken, "Yüzüğümü düşürdüm de," dedi özür dilercesine. "Annemindi, kaybetmek istemem. Bir dakika bile sürmez – nereye düştüğünü gördüm."

Bir dakikaya kalmadan, yüzükle birlikte döndü.

Ama o kısacık sürede, bir belediye otobüsü gelip faytonun önünde durmuştu. Faytoncu, otobüsü sollamayı denedi, fakat kocaman bir yük aracı önünü kesti. Bunun üzerine sağ tarafı denedi, ama şansı yine yaver gitmedi, orada da hiç gereği yokken bir nakliye kamyonu duruyordu. Geri geri gitmeye çalıştı, sonra dizginleri bırakıp alçak sesle bir küfür savurdu. Araçlardan, atlardan oluşan karman çorman bir ağa saplanıp kalmıştı.

Büyük kentlerde akışı, ulaşımı bir anda kilitleyen şu tıkanmalardan biri yaşanıyordu.

"Neden devam etmiyorsun?" dedi Miss Lantry sabırsızca. "Geç kalacağız."

Richard faytonda ayağa kalktı, çevresine bakındı. At arabaları, kamyonetler, faytonlar, minibüsler ve tramvaylardan oluşan, Broadway, 6. Cadde ve 34. Cadde'nin kesiştiği geniş alanı tıka basa dolduran bir araç seli gördü; tıpkı altmış beş santimlik belini elli beş santimlik bir korseye tıkıştıran bir genç kız gibi. Ve araçlar hâlâ, bütün yan yollardan, son sürat, gıcırdayarak, takırdayarak kesişme noktasına akıyor, boğuşup duran kördüğüme dalıyor, tekerlek tekerleğe kilitleniyor, sürücülerinin lanetlerini, sövgülerini genel yaygaraya ekliyorlardı. Sanki bütün Manhattan'ın trafiği gelip burada kenetlenmişti; tam bir

BELONGS TO KAKTUS TEAM

keşmekeşti. Kaldırım kenarlarına birikmiş binlerce seyircinin arasındaki en eski New Yorklular bile bu boyutta bir tıkanıklığa hiç tanık olmamışlardı.

"Çok üzgünüm," dedi Richard, yeniden koltuğuna otururken, "ama görünüşe bakılırsa buraya kısılıp kaldık. Bu düğüm bir saatten önce çözülmez. Hepsi benim suçum. Yüzüğü düşürmeseydim, şimdiye..."

"Şu yüzüğü bir göreyim," dedi Miss Lantry. "Olan oldu artık, elimizden bir şey gelmez; ayrıca umurumda da değil. Tiyatroyu oldubitti saçma bulmuşumdur."

O gece saat on birde, biri Anthony Rockwall'ın kapısını usulca tıklattı.

"Gel," diye seslendi, sırtında kırmızı sabahlığıyla, korsanlık serüvenlerine ilişkin bir kitap okumakta olan Anthony.

O *biri*, Ellen Hala'ydı; yeryüzünde yanlışlıkla unutulmuş, kır saçlı bir meleğe benziyordu.

"Nişanlandılar, Anthony," dedi tatlılıkla. "Richard'ımızla evlenmeye söz vermiş. Tiyatroya giderlerken yolda trafik tıkanmış, bizimkilerin bulunduğu arabanın o hengâmeden kurtulması tam iki saat sürmüş.

Ah, lütfen, Anthony, sakın yine paranın gücüyle övünmeye kalkışma. Richard'ımız mutluluğunu, gerçek aşkın küçücük simgesine, ölümsüz ve çıkarsız sevgiyi simgeleyen bir yüzüğe borçlu. Yüzüğü sokakta düşürmüş, almak için arabadan inmiş. Ama yola devam etmelerine kalmadan, yol tıkanmış. Yerinden kıpırdayamayan faytonun içinde, bizimki ilanıaşk etmiş ve kızın kalbini kazanmış. Para gerçek aşka kıyasla sadece süprüntüdür, Anthony."

"Pekâlâ," dedi yaşlı Anthony. "Oğlanın istediğine kavuşmasına sevindim. Bu uğurda hiçbir masraftan kaçınmayacağımı söylemiştim kendisine."

"İyi de kardeşim, paranın bu konuyla ne ilgisi var ki?"

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

"Bak, kızım," dedi Anthony Rockwall. "Benim korsanın başı korkunç bir belada. Gemisi az önce su almaya başladı, bizimkiyse onca servetin suya gömülmesine göz yummayacak kadar paranın değerini bilen biri. İzin ver de kitabıma döneyim."

Öykü burada bitmeli aslında. Bitmesini ben de siz okurlar kadar canı gönülden dilerdim. Ama gerçeğe ulaşmak için kuyunun dibine kadar inmeliyiz.

Ertesi gün, kendine Kelly diyen, kırmızı elli, mavi benekli kravatlı bir adam Anthony Rockwall'ın kapısını çaldı, hemen de kütüphaneye alındı.

"Eh, iyi iş çıkardın," dedi Anthony çek defterine uzanırken. "Bir bakalım... beş bin dolar peşin almıştın, değil mi?"

"Üç yüz de cebimden harcamak zorunda kaldım," dedi Kelly. "Tahminimden daha pahalıya patladı. Binek arabalarıyla faytonları beş dolara ayarladım; ama kamyonla çift atlılar on dolardan aşağısına yanaşmadı. Motorlular onar papel istedi, bindirme kıtaların kimisi de yirmi. Beni en fena çarpan da polisler oldu – iki tanesine ellişer dolar verdim, gerisine de yirmişer-yirmi beşer. Ama harika iş çıkardık, öyle değil mi, Mr. Rockwall? İyi ki William A. Brady[1] şu küçük açık hava gösterimize tanık olmadı. Kıskançlıktan çatlardı. Üstelik hiç prova yapmadan! Çocuklar rollerini saniye aksatmadan oynadılar. Bir yılan bile Greeley'nin[2] heykeline iki saatten önce ulaşamazdı."

Anthony yazdığı çeki uzattı. "Bin üç yüz... buyur,

1. William Aloysius Brady (1863-1950): Amerikalı tiyatro oyuncusu, spor organizatörü. (Y.N.)

2. Horace Greeley (1811-1872): Liberal Cumhuriyetçi Parti'nin ve *New York Tribune* gazetesinin kurucusu. Heykeli, 1890'da Alexander Doyle tarafından yapılmıştı. (Y.N.)

BELONGS TO KAKTÜS TEAM

Kelly. Üç yüzü masraflara, bini de sana. Paradan tiksinenlerden değilsin, değil mi Kelly?"

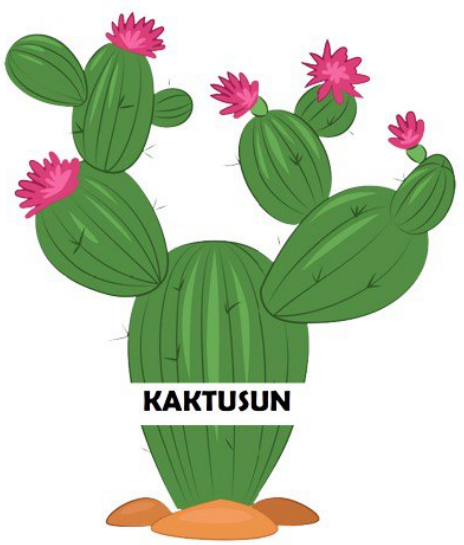
"Ben mi?" dedi Kelly. "Fakirliği yaratanı bulsam, bir güzel tepelerim."

Anthony kapıdan çıkmak üzere olan Kelly'ye seslendi.

"O karmaşada," dedi, "gözüne, yayıyla sağa sola ok fırlatan, tombul, çıplak bir oğlan çarptı mı?"

"Yo, hayır," dedi adam, afallamış. "Görmedim. Dediğin gibi biriyse, belki de polisler ben gelmeden önce tutuklamıştır."

"O küçük zamparanın işe yaramayacağını biliyordum zaten," diye kıkırdadı Anthony. "Güle güle, Kelly."

BELONGS TO KAKTUS TEAM